

Nr 45

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående ortsavdragen vid beskattningen samt de vid taxering till statlig inkomstskatt gällande skatteskalorna.

Bevillningsutskottet har till behandling i ett sammanhang upptagit följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:62 av herr *Gustaf Elofsson m. fl.* och II:100 av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i kommunalskattelagen resp. förordningen om statlig inkomstskatt, att ålders- och invalidpensionärer medges ett extra skatteavdrag motsvarande det i varje särskilt fall utgående årliga pensionsbeloppet samt att vederbörande utskott måtte upprätta förslag till ändring av berörd lagtext»;

2) de likalydande motionerna I:151 av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* och II:190 av fröken *Elmén m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande skattelagstiftning att ensamstående skattskyldig skall erhålla rätt till det högre ortsavdraget samt beskattas enligt den för gift gällande skatteskalen, så länge vederbörande har hemmavarande barn under 19 år»;

3) de likalydande motionerna I:155 av fröken *Mattson m. fl.* samt II:192 av fru *Gunne* och herr *Antonsson*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att uttrycket grundavdrag skall införas i skatteförfattningarna såsom beteckning för det avdrag som nu benämnes ortsavdrag, samt att utskottet måtte föreslå de författningsändringar som med anledning härav kan anses omedelbart påkallade»;

4) de likalydande motionerna I:158 av herr *Eric Peterson m. fl.* samt II:187 av herrar *Carlsson* i Huskvarna och *Carlsson* i Tibro, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, så att smärre inkomster vid sidan av folkpensionen blir i ökad utsträckning skattefria»;

5) de likalydande motionerna I:229 av herr *Schött m. fl.* och II:276 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för riksdagen framlägga förslag om en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskatteskalornas skiktintervaller»;

6) de likalydande motionerna I:230 av herr *Schött m. fl.* och II:275 av fru *Gunne m. fl.*, vari bl. a. hemstälts, »att riksdagen måtte dels besluta att ensam barnförsörjare skall, även sedan yngsta barnet fyllt 16 år, beskattas enligt den för gifta gällande skatteskalan intill dess barnet fyllt 19 år, såvitt barnet ej har egen inkomst för vilken det får betala skatt,

dels ock hemställa om utredning avseende en höjning av den åldersgräns för ensam barnförsörjares barn intill vilken dubbelt ortsavdrag medges, samt på grund härav

a) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att i 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall omedelbart efter andra stycket infogas ett nytt stycke av följande lydelse.

Vad i nästföregående stycke sägs skall jämväl gälla för gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levtt tillsammans med andra maken, och för ogift skattskyldig (varmed jämställs änka, änkring eller fränskid), under förutsättning att han haft hemmavarande barn, vilket fyllt 16 år men ej 19 år och vilket icke för beskattningsåret påføres skatt på grund av taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963.

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om höjning av gränsen för barnets ålder för bibehållande av det högre ortsavdraget vad gäller ensam barnförsörjares inkomstbeskattning»;

7) de likalydande motionerna I:277 av herrar *Jonasson* och *Harald Pettersson* samt II:345 av herr *Gustavsson* i Alvesta *m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning av möjligheterna att undanta från deklarationsskyldighet folkpensionärer,

som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpension, samt därmed i inkomstavseende likställda»;

8) de likalydande motionerna I:341 av herr *Lundström m. fl.* och II:417 av herr *Ohlin m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen måtte

dels i huvudsakligt syfte att undanröja den höjning av skatten som höst- riksdagens skattebeslut i fjol har medfört för stora grupper av skattskyldiga med låga och medelstora inkomster besluta höja den skattefria inkomsten (ortsavdragen) med 200 kronor för gift och för ensamstående skattskyldig med minderårigt barn och med 100 kronor för övriga skattskyldiga, avseende såväl statlig som kommunal inkomstskatt och att gälla fr. o. m. 1963 års inkomster,

dels ock fastställa ändrad skatteskala för statlig inkomstskatt i enlighet med i motionerna angivna förslag, att gälla fr. o. m. 1963 års inkomster;

9) de likalydande motionerna I:455 av herr *Bengtson m. fl.* och II:543 av herr *Hedlund m. fl.*, vari bl. a. hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland för dess speciella avstånds- och klimatkostnader måtte utredas i enlighet med vad i motionerna anförts;

10) de likalydande motionerna I:460 av herr *Hagberg m. fl.* och II:539 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

A) besluta, att Ortsavdragen skall höjas med 200 kronor för äkta makar och 100 kronor för ensamstående, samt på grund härav antaga följande

Förslag
till

lag angående ändring av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med 4 700 kronor.

Gift skattskyldig, — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 2 350 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

B) besluta, att för ålders- och invalidpensionär skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen med 3 600 kronor för ensam pensionär, med 6 000 kronor för makar av vilka en är pensionär och med 7 200 kronor för makar som båda är pensionärer, samt på grund härav antaga följande

a) *Förslag*
till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, benämnd 48 a §, av nedan angiven lydelse.

48 a §.

Vad i 48 § 2 mom. stadgas skall icke gälla skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret och som enligt bestämmelserna i 3 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering är ålders- eller invalidpensionär eller vars make är sådan pensionär. Denne äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt ortsavdrag på sätt nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter, därest endast en av makarna är pensionär som i första stycket sagts, kommunalt ortsavdrag med 6 000 kronor.

Därest sammanlevande makar båda äro pensionärer enligt ovan, åtnjutes kommunalt ortsavdrag med 7 200 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 16 år, likaledes åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 7 200 kronor.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sagts äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 3 600 kronor.

Bestämmelser om ortsavdrag enligt 48 § 2 mom. skola i tillämpliga delar avse jämväl avdrag enligt 48 a §.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig är ålders- eller invalidpensionär och huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn.

I fråga — — — följande beskattningsåret.

De för — — — make avlidit.

Har eljest — — — för taxeringen.

De för — — — haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

b) *Förslag*

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 § och 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

8 §.

Skattskyldig fysisk — — — 1 mom. kommunalskattelagen.

Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den — — — beskattningsbara inkomsten;

när den — — — 65 % av återstoden.

För annan — — — 65 % av återstoden.

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

C) antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen
den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 %
av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	18 000 kr.:	1 200 kr. för	12 000 kr. och	18 % av återstoden;
18 000 » »	24 000 » :	2 280 » »	18 000 » »	25 % » » ;
24 000 » »	30 000 » :	3 780 » »	24 000 » »	30 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	5 580 » »	30 000 » »	38 % » » ;
40 000 » »	60 000 » :	9 380 » »	40 000 » »	46 % » » ;
60 000 » »	100 000 » :	18 580 » »	60 000 » »	54 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	40 180 » »	100 000 » »	59 % » » ;
150 000 kr.		69 680 » »	150 000 » »	65 % » » .

För annan — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 10 procent
av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr.:	600 kr. för	6 000 kr. och	18 % av återstoden;
9 000 » »	12 000 » :	1 140 » »	9 000 » »	25 % » » ;
12 000 » »	16 000 » :	1 890 » »	12 000 » »	30 % » » ;
16 000 » »	20 000 » :	3 090 » »	16 000 » »	36 % » » ;
20 000 » »	30 000 » :	4 530 » »	20 000 » »	41 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	8 630 » »	30 000 » »	45 % » » ;
40 000 » »	60 000 » :	13 130 » »	40 000 » »	49 % » » ;
60 000 » »	100 000 » :	22 930 » »	60 000 » »	54 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	44 530 » »	100 000 » »	59 % » » ;
150 000 kr.		74 030 » »	150 000 » »	65 % » » .

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

11) de likalydande motionerna I:517 av herr *Mattsson m. fl.* och II:627 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag angående möjligheterna att underlätta de ensamstående barnförsörjarnas situation genom särskild höjning av barnbidragen, vidgning av rätten till ortsavdrag och införande av rätt till förvärvsavdrag i enlighet med vad i motionerna anförts; ävensom

12) motionen II:45 av herr *Westberg*, vari hemställts, »att riksdagen måtte ändra reglerna för avdraget enligt kommunalskattelagen 46 § 2 mom. punkt 4, i enlighet med vad i motionen anförts, så att en efter ortsavdragshöjningen avpassad uppräknings sker av avdraget för underhåll till eget barn för vilket vederbörande icke är vårdnadshavare och så att sådant avdrag skall kunna medges även efter det att barnet fyllt 16 år».

Motionerna I:517 och II:627 har såvitt angår frågan om höjning av barnbidragen hänvisats till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet, som i förevarande betänkande behandlar motionerna endast i vad de avser vidgning av rätten till ortsavdrag. Även motionerna I:455 och II:543 har i visst hänseende hänvisats till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet, som i annat sammanhang behandlar motionerna såvitt avser frågan om skattefinansiering av socialförsäkringsförmånerna.

Övriga ovannämnda motioner har i sin helhet hänvisats till bevillningsutskottet. I motionerna I:230 och II:275 samt motionerna I:341 och II:417 har jämväl framställts i detta betänkande ej upptagna yrkanden. Dessa yrkanden behandlar utskottet i andra sammanhang.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:62, I:151, I:230, II:45, II:187, II:192, II:276, II:345, II:417, II:539, II:543 och II:627.

Gällande bestämmelser

Beträffande kommunala och statliga ortsavdrag vid beskattningen samt skatteskalor vid den statliga inkomstbeskattningen antog 1961 års höstriksdag nya bestämmelser att gälla fr. o. m. 1963 års taxering. Enligt de äldre bestämmelserna, vilka således tillämpas sista gången vid innevarande års taxering, var samtliga orter i riket indelade i ortsgrupper. Antalet ortsgrupper, som ursprungligen var fem (ortsgrupp I—V), begränsades fr. o. m. den 1 januari 1954 och samma dag 1962 till fyra resp. tre genom uppflyttnings av ortsgrupperna i den vid varje tillfälle gällande lägsta ortsgruppen till närmast högre grupp. Genom 1961 års riksdagsbeslut har ortsgruppe-

ringen helt avskaffats vid beskattningen och samtliga orter i riket hänförs till en ortsgrupp fr. o. m. den 1 januari 1962.

Enligt bestämmelserna i 48 § kommunalskattelagen och 8 § förordningen om statlig inkomstskatt erhåller den skattskyldige (dock inte bolag och andra juridiska personer) i regel vid inkomstbeskattningen ett skattefritt avdrag (ortsavdrag) från sin i hemortskommunen taxerade inkomst. Ortsavdragen har hittills varit differentierade efter ortsgrupp men utgår fr. o. m. 1963 års taxering med inom olika kategorier skattskyldiga gemensamma belopp i hela riket. Ortsavdragen i kronor för helt år räknat framgår av följande uppställning.

Ortsavdragskategori	Ortsavdrag t. o. m. 1962 års taxering				Ortsavdrag fr. o. m. 1963 års taxering
	Ortsgrupp				
	II	III	IV	V	Hela riket
Gift skattskyldig ävensom ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år	3 520	3 680	3 840	4 000	4 500
Annan ensamstående skattskyldig	1 760	1 840	1 920	2 000	2 250

Enligt gällande skattelagstiftning är folkpensionsförmåner av olika slag liksom bidrag, som utgår enligt lagen den 26 juli 1947 (nr 531) om bidrag till änkor och änklingar med barn, att hänföra till skattepliktig inkomst. Emellertid har särskilda bestämmelser om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga meddelats. Enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen skall sålunda skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgörs av folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, därest särskilda omständigheter icke till annat föranleder, anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till extra avdrag. I anvisningarna till nämnda paragraf stadgas, att om skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han i form av folkpension eller änke- eller änklingsbidrag uppburit, den taxerade inkomsten regelmässigt bör minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 3 000 kronor. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension eller änke- eller änklingsbidrag, men pensionen eller bidraget likväl utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör den skattskyldige regelmässigt medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga. Därest folkpensionen eller änke- eller änklingsbidraget icke uppgått till minst hälften av den sammanlagda inkomsten, bör avdrag, som ovan sägs, medgivas allenast då särskilda skäl därtill föranleder. Samma bestämmelser gäller efter en år 1957 vidtagen ändring i 9 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt vid taxering till sådan skatt.

I 22 § 1 mom. taxeringsförordningen i författningsrummets lydelse t. o. m. 1962 års taxering stadgas bl. a. att fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, är skyldig att utan anmaning avge allmän självdeklaration om hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under året uppgått till minst 1 200 kronor. Genom förenämnda beslut av 1961 års höstriksdag har denna s. k. deklarationspliktsgräns fr. o. m. 1963 års taxering höjts till 2 400 kronor.

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig såsom allmänt avdrag tillgodoföra sig avdrag bl. a. för belopp, som den skattskyldige under beskattningsåret utgivit för underhåll av sådant hans barn under 16 år, som inte varit hemmavarande, dock sammanlagt högst med 1 000 kronor. Bestämmelsen, som tillkom i samband med 1960 års reform av familjebeskattningen, har tillämpats fr. o. m. 1961 års taxering.

Vid taxering till statlig inkomstskatt uttas skatt, såvitt gäller fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser, enligt två olika skattetabeller som finns intagna i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt. Vilken skatteskala, som gäller för viss skattskyldig, är beroende på vilket ortsavdrag som tillkommer honom. I den skatteskala, som gäller för gifta och med dem i ortsavdragshänseende likställda, d. v. s. ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn under 16 år, är skatteuttaget lägre än enligt den skatteskala som tillämpas för andra skattskyldiga.

Skatteskalorna är progressiva över vissa proportionella bottenskikt, vilka är olika höga i de båda skalorna. Med hänsyn till skalornas konstruktion har begreppet tudelningsgränsen framvuxit. Därmed avses den inkomstgräns, vid vilken skatten för makar är lika stor som för två ensamstående skattskyldiga med vardera hälften så stor inkomst.

Genom 1961 års förenämnda riksdagsbeslut fastställdes nya skatteskalor att gälla fr. o. m. 1963 års taxering. De huvudsakliga skillnaderna mellan de nya skalorna och de äldre t. o. m. 1962 års taxering gällande torde framgå av följande redogörelse.

De proportionella bottenskikten breddades så att de uppgår för gifta till 12 000 kronor, beskattningsbar inkomst (tidigare 8 000 kronor), och för ensamstående till 6 000 kronor, beskattningsbar inkomst (tidigare 4 000 kronor). Härigenom har den s. k. tudelningsgränsen höjts från hittillsvarande 10 000 kronor, beskattningsbar inkomst för makar, till 16 000 kronor, beskattningsbar inkomst, motsvarande en ungefärlig årsinkomst av 24 500 kronor. Marginalskatten har sänkts för gifta i inkomstläget ca 15 000—30 000 kronor och för ogifta med inkomster av ca 7 000—27 000 kronor.

Ändringarna genom 1961 års beslut beträffande skatteskalorna framgår av följande tabell, vari jämväl redovisas den därigenom föranledda skattesänkningen.

Beskattningsbar inkomst, 1000-tal kr	Motsvarande ungefärlig års- inkomst, 1000- tal kr	Skatt inom skiktet, %		Skatte- sänkning i kronor
		Nuvarande skala	Nya skalan	
<i>Gifta</i>				
— 8.....	— 14,9	10	10	0
8— 10.....	14,9— 17,3	15	10	0—100
10— 12.....	17,3— 19,7	20	10	100—300
12— 16.....	19,7— 24,4	27	20	300—580
16— 20.....	24,4— 29,1	32	30	580—660
20— 30.....	29,1— 40,8	38	38	} 660
30— 40.....	40,8— 52,6	43	43	
40— 60.....	52,6— 76,1	48	48	
60—100.....	76,1—123,2	54	54	
100—150.....	123,2—182,0	59	59	
150—.....	182,0—	65	65	
<i>Ogifta</i>				
— 4.....	— 7,5	10	10	0
4— 6.....	7,5— 9,9	15	10	0—100
6— 8.....	9,9— 12,4	21	20	100—120
8— 9.....	12,4— 13,6	25	20	120—170
9— 10.....	13,6— 14,8	25	25	170
10— 12.....	14,8— 17,2	29	25	170—250
12— 16.....	17,2— 22,0	33	30	250—370
16— 20.....	22,0— 26,7	37	36	370—410
20— 30.....	26,7— 38,4	41	41	} 410
30— 40.....	38,4— 50,2	45	45	
40— 60.....	50,2— 73,7	49	49	
60—100.....	73,7—120,8	54	54	
100—150.....	120,8—179,6	59	59	
150—.....	179,6—	65	65	

Frågornas behandling vid 1961 års höstriksdag

Förslag till de skattelättnader på den direkta beskattningens område, som enligt vad ovan framhållits genomfördes år 1961, förelades riksdagen i proposition nr 188. I anledning därav väcktes motionsvis yrkanden om ytterligare skattesänkande åtgärder i de hänseenden varom även nu är fråga. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 79 avstyrkte 1961 års bevillningsutskott dessa yrkanden. Rörande ortsavdragshöjningen anförde utskottet därvid bl. a.

Genom den i propositionen föreslagna höjningen skulle ortsavdragen indexmässigt sett bibehålla sitt realvärde från den senaste höjningen den 1 januari 1958 och dessutom höjas något därutöver. I och för sig vill utskottet inte bestrida att skäl kan åberopas för en ytterligare höjning av ortsavdragen. Emellertid är såsom utskottet redan förut framhållit det av samhälls-ekonomiska skäl inte möjligt att i nuvarande konjunkturläge vidga ramen för skattesänkningen allt för mycket. En ytterligare höjning av ortsavdragens belopp skulle göra det erforderligt att i stället vidtaga inskränkningar i andra avseenden. De åtgärder på den direkta beskattningens område som — utöver höjningen av ortsavdragen — föreslagits i detta sammanhang bedömer utskottet vara mer angelägna än en ytterligare höjning av ortsav-

dragens belopp. Beträffande de förmenta skattehöjningarna för vissa skattskyldiga vill utskottet framhålla att betydelsen härav inte bör överdrivas. En anseelig del av de skattskyldiga i de aktuella inkomstlägena, som skulle drabbas därav, är bosatta i kommuner i övre Norrland, för vilka en ytterligare utjämning av den kommunala beskattningen förutsatts skola ske. I likhet med departementschefen anser utskottet att frågan om en ytterligare höjning av ortsavdragen bör anstå i avbidan på resultatet av den allmänna skatteberedningens arbete. Utskottet tillstyrker således bifall till förslaget i propositionen och avstyrker de nämnda motionsyrkandena.

Motionsyrkanden om särskilda ortsavdrag för folkpensionärer avstyrktes av utskottet under hänvisning till gällande bestämmelser om rätt för folkpensionär att erhålla avdrag för nedsatt skatteförmåga. Enligt utskottets mening erbjöd dessa bestämmelser tillräckliga möjligheter att beakta de särskilda förhållanden som i beskattningshänseende råder för folkpensionärerna.

I fråga om motionsyrkanden om utsträckning för ensamstående barnförsörjares del av rätten till giftas ortsavdrag och skatteskala att gälla intill dess hemmavarande barn fyllt 19 år yttrade utskottet bl. a. följande.

Utskottet ifrågasätter om inte även andra vägar än skattereformer bör sökas för att finna former att underlätta försörjningsbördan för denna grupp skattskyldiga. Utskottet vill vidare för sin del påpeka, att det höjda ortsavdraget för ogift skattskyldig med barn under 16 år infördes med den motiveringen att det skulle motsvara ett schablonmässigt beräknat förvärvsavdrag för ensamstående, oavsett om de innehade förvärvsarbete eller icke. Det ansågs av sociala skäl önskvärt att förbättra läget för den grupp av ensamstående skattskyldiga, som har hemmavarande barn under 16 år. Liknande motiv kan självfallet åberopas för en skattelindring åt den grupp, som motionärerna avser. Det är emellertid tveksamt om man med utgångspunkt härifrån bör utsträcka dessa förmåner till ogifta skattskyldiga med barn under 19 år. Det rör sig i själva verket om förmåner, som eljest icke kommer skattskyldiga till del; förvärvsarbetande hustrur med barn över 16 år får exempelvis inte förvärvsavdrag med det högre beloppet. En dylik bestämmelse skulle vidare vålla svårigheter av teknisk art vid taxeringen. Enligt utskottets mening bör detta spörsmål närmare övervägas i samband med den omprövning av förvärvsavdragen, som torde ankomma på allmänna skatteberedningen.

Vad beträffar de motionsvis framförda alternativen till skatteskalor anförde utskottet att dessa ur teknisk synpunkt fick anses äga vissa företräden framför de i propositionen föreslagna. Genom att motionärerna ansett sig kunna acceptera ett betydligt större årligt skattebortfall än som följde av ett bifall till propositionen hade förstnämnda skalor kunnat uppbyggas så att de gav en jämnare stegring av skattesatsen vid stigande inkomster, och underlättade en framtida breddning av de enhetliga skikten. Ett antagande av dessa skalor skulle emellertid innebära, att de största relativa lättnaderna skulle komma gifta skattskyldiga till godo. Utskottet underströk

den avsevärda skillnaden i kronor räknat mellan den skattelättnad, som de minsta inkomsttagarna skulle få, och den, som skulle tillkomma de största inkomsttagarna.

Frågan om indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor prövades senast av 1961 års vårriksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 62 avslog väckta motioner i ämnet. Bevillningsutskottet framhöll därvid bl. a. de avsevärda praktiska svårigheterna, främst på grund av källskattesystemet, att åstadkomma ett godtagbart system för indexreglering. Utskottet anförde vidare bl. a.

De grunder efter vilka det preliminära skatteuttaget skall ske måste bestämmas i så god tid före ingången av det aktuella beskattningsåret att källskattetabeller hinner färdigställas och distribueras före årets början. Att låta prisutvecklingen under inkomståret bli bestämmande och därefter verkställa omräkningar av preliminärskatten skulle, såsom framhållits i motionerna I:141 och II:168, medföra avsevärda praktiska olägenheter. En dylik ordning skulle enligt utskottets uppfattning innebära en så väsentlig reducering av källskattesystemets fördelar att den ej bör ifrågakomma. I nyssnämnda motioner har framförts tanken att man skulle välja en annan tidsgräns och låta priskurvans läge den 1 juli året före inkomståret bli avgörande för ortsavdrag och skiktintervaller och därmed för uttaget av preliminär skatt under inkomståret. Med en sådan uppläggning skulle emellertid enligt utskottets mening vinsten av ett system med automatisk reglering bli mindre framträdande. Det synes då inte medföra större olägenhet att i stället låta en ännu något tidigare tidpunkt bli avgörande, varvid regleringar vid föreliggande behov kan ske genom riksdagens beslut från fall till fall.

Motionerna

Allmänt rörande ortsavdrag och skatteskalor

I motionerna I:341 och II:417 samt I:460 och II:539 yrkas höjning av ortsavdragsbeloppen till 4 700 kronor för gifta skattskyldiga och 2 350 kronor för ensamstående.

I nyss angivna motioner yrkas även ändringar i gällande skatteskalor på sätt framgår av följande tablå:

Skatteskalor %

Beskattningsbar inkomst 1 000 kr	gifta			ogifta		
	nuva- rande	I : 341 II : 417	I : 460 II : 539	nuva- rande	I : 341 II : 417	I : 460 II : 539
0— 6	10	10	10	10	10	10
6— 9	10	10	10	20	18	18
9— 12	10	10	10	25	24	25
12— 16	20	18	18	30	}	}
16— 18	30	26	18	36		
18— 20	30	26	25	36	}	}
20— 24	38	33	25	41		
24— 25	38	33	30	41	}	}
25— 30	38	38	30	41		
30— 40	43	43	38	45	}	}
40— 60	48	48	46	49		
60—100	54	54	54	54	}	}

I *motionerna I:341 och II:417* framhålles att den i höstas beslutade omläggningen av den direkta och indirekta beskattningen medfört en höjning av skatten för stora grupper av inkomsttagare med låga och medelstora inkomster. Den av motionärerna föreslagna ortsavdragshöjningen skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1963 och avse både den statliga och den kommunala inkomstskatten. Kommunerna skall kompenseras för den uppkommande minskningen i sitt skatteunderlag. Inkomstbortfallet beräknas till 135 milj. kronor, varav ca hälften faller på kommunerna.

Enligt motionärernas uppfattning är även gällande skatteskalor för den statliga inkomstskatten mindre väl avvägda. En synnerligen brant stegring av marginals-katten föreligger nämligen för inkomstskikten närmast ovanför den proportionella delen i botten. Även om de vid höstriksdagen antagna skatteskalorna bör fattas som provisoriska i avvaktan på resultatet av skatteberedningens arbete, bör dock enligt motionärernas mening de påtagliga bristerna i skalorna avlägsnas med verkan fr. o. m. 1963 års inkomster. Skattebortfallet vid en sådan reform beräknas till 145 milj. kronor för helt år (45 milj. kronor för första budgetåret).

Till stöd för yrkandena i *motionerna I:460 och II:539* åberopas bl. a. att Sverige, vid jämförelse med andra till OECD anslutna länder, intar ett toppläge i fråga om skattetrycket. Detta gäller vad angår summan av direkta och indirekta skatter, alltså bortsett från socialförsäkringsavgifter. Toppläget för Sveriges del markeras än tydligare, om man blott ser till de direkta skatterna. Den av motionärerna påyrkade sänkningen av skattenivån för de direkta skatterna kan ske på två olika sätt, genom en höjning av ortsavdragen och genom en sänkning av skattesatserna. Båda dessa metoder bör anlitas. Motionärerna framställer även krav på en väsentlig höjning av tudelningsgränsen vid äkta makars beskattning.

Lättnaden i statsskatten vid ett genomförande av motionärernas förslag i fråga om skatteskalorna skulle uppgå till ca 265 milj. kronor för helt år och i det väsentliga komma gifta skattskyldiga till godo.

Höstriksdagens ortsavdragsreform innebar blott att ortsavdraget återfick sitt realvärde enligt 1957 års beslut, då ortsavdragen därförut senast fastställdes. Motionärernas förslag till höjda ortsavdrag innebär en skattelättnad på ca 135 milj. kronor. Det förutsättes, att åtgärder vidtas, så att kommunerna inte på grund av ortsavdragshöjningen nödgas höja sina utdebiteringssatser.

Indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor

I *motionerna I:229 och II:276* framföres yrkande om utredning och förslag angående en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskattelornas skiktintervaller. Därvid framhålles, att vid inflation inträder en skärpning av skattenivån, dels så att det i kronor oförändrade ortsavdraget

får ett lägre realvärde, dels ock så att en mot inflationen svarande och alltså endast nominell höjning av inkomsten kan bli beskattad inom högre progressionsskikt än innan penningvärdeförsämringen satte in. Det kan av praktiska skäl givetvis inte komma i fråga att låta en allenast mindre förändring av penningvärdet slå igenom i form av ändrade ortsavdrag och skiktintervaller; lämpligen kan man anknyta till inträffade höjningar av konsumentprisindex (med lägst 5 eller eventuellt 10 procent).

Ortsavdrag för folkpensionärer m. m.

I *motionerna I:460 och II:539* yrkas extra förhöjning av ortsavdragen för personer, som uppbär folkpension i form av ålderspension eller invalidpension, till 3 600 kronor för ensamstående skattskyldig, till 6 000 kronor för äkta makar, varav en är folkpensionär, och till 7 200 kronor, när båda makarna är pensionärer. Motionärerna erinrar om att folkpensionär tillkommande extra avdrag minskas i den mån han skaffar sig extra inkomst utöver ett ganska obetydligt bottenbelopp. Detta betyder alltså att den beskattningsbara inkomsten stiger snabbare än årsinkomsten. Eftersom den inkomstprövade delen av folkpensionen — kommunalt bostadstillägg — samtidigt reduceras, blir folkpensionärens behållning av den extra inkomsten ofta ytterst obetydlig. Förhållandet är att folkpensionärer ofta betages lusten att skaffa extra inkomster. Detta är olyckligt, eftersom pensionärerna är i stort behov av sysselsättning, inte minst ur socialmedicinsk synpunkt. Skattebortfallet genom den här föreslagna reformen kan beräknas till 35 milj. kronor.

I *motionerna I:62 och II:100* hemställs om sådana ändrade bestämmelser, att ålders- och invalidpensionärer kan medges extra avdrag vid taxeringen, motsvarande det i varje särskilt fall utgående årliga pensionsbeloppet. För pensionärer är givetvis möjligheten till sysselsättning av något slag av stor betydelse för trivseln, och deras aktivitet måste även ur samhällets synpunkt sägas vara en tillgång. I den mån denna aktivitet begränsas av skattemässiga hänsyn bör alltså gällande bestämmelser reformeras och generösare regler utarbetas. Rätten till sådant extra skatteavdrag bör dock inte medges inkomsttagare med högre taxerad inkomst än 10 000 kronor eller med en beskattningsbar förmögenhet över 80 000 kronor.

Yrkandet i *motionerna I:158 och II:187* avser skyndsamt utredning om och förslag till särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, så att smärre inkomster vid sidan av folkpensioner blir i ökad utsträckning skattefria. Motionärerna erinrar om de speciella marginalskatteproblem, som med nuvarande regler uppkommer för folkpensionär med inkomst vid sidan av folkpensionen. Har pensionären endast folkpension eller folkpension och en

obetydlig inkomst vid sidan därav, blir han regelmässigt befriad från inkomstskatt. Men uppgår sidoinkomsten till nämnvärt belopp, beskattas han för en växande del av inkomsten och får vid en relativt låg sådan inkomst skatta för hela inkomsten, inklusive folkpensionen. Härtill kommer att bostadstilläggen, som är inkomstprövade, reduceras och bortfaller vid viss storlek av inkomsten. Tar man hänsyn även till detta inkomstbortfall, blir marginalskatten vid sidoinkomster på några tusen kronor betydligt större än för andra inkomster. Det nuvarande avdraget är alltför snävt utformat och borde utvidgas dels så att det utan särskild anhållan därom alltid kommer folkpensionärer till del, dels så att det ökas till beloppet. Härigenom kan också undvikas en kvarskatt, som i många fall avskräcker en pensionär från att ta en ny eller fortsatt extrasyssla — något som han annars kan finna nyttigt för sitt välbefinnande. Enligt motionärerna bör man beakta taxeringsfrågan icke blott vid sidoinkomster av arbete utan även då det gäller naturaförmån av hyresvärde av eget hem och inkomst av mindre kapital.

I fråga om yrkandet i *motionerna I:277 och II:345* om skyndsamt prövning av möjligheterna att från deklARATIONSSKYLDIGHET undanta folkpensionärer m. fl., vilka i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, erinras bl. a. om folkpensionärernas rätt till extra avdrag. Vidare uttalas, att efter ortsavdrag, schablonavdrag och extra avdrag finns inga skatter att utvinna från flertalet folkpensionärer vars antal utgör ca 980 000, varav ca 750 000 med ålderspension och ca 145 000 med invalidpension. Skyldighet att avge självdeklaration för folkpensionärer och likställda bör därför föreligga först när inkomsten överstiger existensminimum eller det belopp som motsvaras av ortsavdrag, schablonavdrag och högsta extra avdrag.

Ensamstående barnförsörjare

I *motionerna I:151 och II:190* yrkas sådan ändring i gällande skattelagstiftning att ensamstående skattskyldig fr. o. m. 1963 års taxering skall erhålla rätt till samma ortsavdrag som gift samt beskattas enligt den för gift gällande skatteskalan, så länge vederbörande har hemmavarande barn under 19 år. Enligt nuvarande bestämmelser får de redan när barnet fyllt 16 år erlægga den högre skatt, som gäller för ensamstående utan barn, varjämte barnbidraget, bortsett från eventuellt utgående allmänt studiebidrag, upphör. Med hänsyn till att ifrågavarande skattskyldiga i allmänhet lever under mera besvärliga ekonomiska förhållanden än övriga, borde det övervägas om inte mildare övergångsregler borde skapas i skattehänseende.

Med liknande motivering yrkas i *motionerna I:230 och II:275* dels att ensam barnförsörjare skall även sedan yngsta barnet fyllt 16 år beskattas en-

ligt den för gifta gällande skatteskalan intill dess barnet fyllt 19 år, såvitt ej barnet självt betalar skatt, och dels att utredning måtte företas om höjning av gränsen för barnets ålder för bibehållande av det högre ortsavdraget vad gäller ensam barnförsörjares inkomstbeskattning.

Slutligen yrkas i *motionerna I:517 och II:627* skyndsamt prövning och förslag angående möjligheterna att underlätta de ensamstående barnförsörjarnas situation, bl. a. genom vidgning av rätten till ortsavdrag. Särskilt nämnes därvid en undersökning av möjligheterna att för nämnda kategori människor med barn, som studerar efter 16 års ålder, utsträcka reglerna för ortsavdraget att gälla något eller några år.

Grundavdrag

I *motionerna I:155 och II:192* yrkas, att riksdagen måtte besluta att uttrycket grundavdrag skall införas i skatteförfattningarna såsom beteckning för det avdrag, som nu benämnes ortsavdrag. Motionärerna framhåller att ortsavdragens uppgift numera uteslutande är att från beskattningen undanta den del av inkomsten, som kan anses motsvara vad som åtgår för täckande av de elementära levnadskostnaderna och som därför anses sakna skattekraft. Motionärerna är medvetna om att termen ortsavdrag förekommer i ett flertal författningar och att den inte kan utbytas på en gång över hela linjen. Det är emellertid lämpligt att börja med skatteförfattningarna.

Liknande synpunkter framföres i *motionerna I:341 och II:417*, vari föreslås termen skattefri botteninkomst eller skattefritt bottenavdrag. Motionärerna förutsätter emellertid att skatteberedningen tar upp detta spörsmål.

Utvidgning av icke-vårdnadshavares avdragsrätt

I *motionen II:45* yrkas, att det barnavdrag å högst 1 000 kronor, som i form av allmänt avdrag tillkommer icke-vårdnadshavare, måtte uppräknas med hänsyn till den senaste ortsavdragsreformen, och att sådant avdrag skall kunna medges även efter det barnet fyllt 16 år. Motionären erinrar om att detta allmänna avdrag tidigare utgått i form av förhöjt familjeavdrag resp. ortsavdrag och med en fix summa (hälften av ortsavdraget för ensamstående person). Att det allmänna avdraget sedan maximerades till 1 000 kronor sammanhängde tydligen med storleken av dåvarande ortsavdrag. När ortsavdraget vid den senaste skattereformen höjdes, beslöts dock icke någon höjning av ifrågavarande allmänna avdrag. En sådan uppräknings bör komma till stånd, särskilt med tanke på att det skulle underlätta för de ensamma mödrarna att få till stånd för dem fördelaktigare avtal om underhållsbidrag. Liksom allmänt studiebidrag — såsom komplement

till barnbidraget — utgår till barn som ej avslutat sin skolgång vid 16 års ålder, synes utgivaren av barnbidraget böra få åtnjuta avdrag därför även för barn över 16 år.

Norrlandsfrågor

I motionerna I:455 och II:543 uppställs som ett mål en höjning av de skattefria ortsavdragen till 5 000 kronor för gifta och 2 500 kronor för ensamstående. I sammanhanget bör även observeras situationen för de skattskyldiga, som av en eller annan orsak har särskilt nedsatt skatteförmåga. En rimligare kostnadsfördelning mellan stat och kommun bör även komma till stånd.

Utskottets yttrande

I förevarande betänkande behandlar utskottet motionsyrkanden om höjning av ortsavdragen vid beskattningen och om sänkning av skatteskalorna vid den statliga inkomstbeskattningen samt därmed sammanhängande frågor. Såsom framgår av den föregående redogörelsen antog 1961 års höstriktdag nya bestämmelser rörande ortsavdragen och nyssnämnda skatteskalor att gälla fr. o. m. 1963 års taxering. Enligt de nya bestämmelserna har ortsgrupperingen avskaffats vid beskattningen och samtliga orter i riket hänförs till en ortsgrupp. Ortsavdragen uppgår enligt de nya bestämmelserna till 4 500 kronor för gifta skattskyldiga ävensom för ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn under 16 år och till 2 250 kronor för annan ensamstående skattskyldig. Vad angår skatteskalorna företogs genom 1961 års beslut en väsentlig breddning av det proportionella bottenskiktet. I de nya skatteskalorna inträder den progressiva beskattningen först vid årsinkomster av ca 20 000 kronor för gifta och ca 10 000 kronor för ensamstående. Härigenom har den s. k. tudelningsgränsen höjts från nu gällande ca 15 000 kronors årsinkomst till ca 24 500 kronor. Vidare har marginalskatten sänkts för gifta i inkomstläget 15—30 000 kronor och för ogifta med inkomster av 7—27 000 kronor.

I motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl. samt I:460 av herr Hagberg m. fl. och II:539 av herr Heckscher m. fl. yrkas en ytterligare höjning av ortsavdragen med 200 kronor för gifta och därmed i beskattningshänseende likställda skattskyldiga och med 100 kronor för ogifta. De föreslagna avdragen, 4 700 kronor resp. 2 350 kronor, avses skola gälla fr. o. m. 1964 års taxering.

Utskottet vill till en början erinra om att enligt den i höstas gjorda bedömningen skulle ortsavdragen genom den då beslutade höjningen indexmässigt sett bibehålla sitt realvärde från den senaste höjningen den 1 januari 1958 och dessutom höjas något därutöver. Vidare kan framhållas att 1961 års ortsavdragsreform, som således omfattade både höjning av ortsavdragen och slopande av skattegrupperingen, beräknades medföra ett

sammanlagt skattebortfall av ca 560 milj. kronor, varav ca 270 milj. kronor belöper på den kommunala beskattningen. Av det totala skattebortfallet orsakas ca 175 milj. kronor av skattegrupperingens avskaffande.

Såsom 1961 års bevillningsutskott framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 79 kan vissa skäl anföras för en ytterligare höjning av ortsavdragen. Ett bifall till motionsyrkandena skulle emellertid innebära ett skattebortfall av ca 135 milj. kronor för helt år. Hela detta belopp faller på staten, om kommunerna — i likhet med vad som skett i anledning av fjolårets ortsavdragsreform — avses skola erhålla kompensation av statsmedel för den del av skattebortfallet som belöper på dem. Det må erinras om att beräkningen av totalbudgetutfallet för budgetåret 1962/63 i årets statsverksproposition utvisade ett formellt överskott om ca 20 milj. kronor. Även om det numera kan beräknas att statens inkomster under budgetåret 1962/63 kommer att uppgå till högre belopp än vad som förutsågs i statsverkspropositionen, kan å andra sidan avsevärda utgiftsökningar beräknas tillkomma. I detta sammanhang kan utskottet inskränka sig till att hänvisa till de ökade kostnaderna för statstjänstemännens löner, som torde bli följden av den nyligen träffade avtalsuppörelsen.

Enligt utskottets mening bör riksdagen vidhålla sin vid höstriksdagen uttalade mening att ytterligare höjning av ortsavdragen bör anstå i avbidan på resultatet av allmänna skatteberedningens arbete.

I nyssnämnda motioner yrkas vidare ändringar av de i höstas fastställda skatteskalorna vid den statliga inkomstbeskattningen. De i motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl. föreslagna skalorna innebär sänkning av marginalskatten för gifta i inkomstläget 15—35 000 kronor och för ogifta i skiktet 9—17 000 kronor. I motionerna I:460 av herr Hagberg m. fl. och II:539 av herr Heckscher m. fl. föreslås sådana ändringar av procentsatserna att marginalskatten sänkes i skiktet 15—75 000 kronor för gifta och i skiktet 9—13 000 kronor för ogifta. Yrkandet innebär vidare att tudelningsgränsen för äkta makar höjs till ca 40 000 kronor. Tillämpningen av de i sistnämnda motioner förordade skalorna skulle i gynnsammaste fall medföra en skattesänkning i förhållande till vad som gäller enligt 1961 års beslut av 2 320 kronor, nämligen för gifta fr. o. m. en årsinkomst av ca 75 000 kronor, medan den maximala skattesänkningen för ogifta stannar vid 60 kronor och inträffar fr. o. m. årsinkomster om ca 13 000 kronor. Enligt skalorna i motionerna I:341 och II:417 inträffar den högsta skattesänkningen för gifta vid ca 35 000 kronors inkomst eller mer och utgör 490 kronor utöver vad som följer av beslutet i höstas. För ogifta blir motsvarande belopp 90 kronor fr. o. m. årsinkomster om ca 15 000 kronor. De framlagda förslagen avses skola gälla fr. o. m. 1964 års taxering.

Såsom föregående års bevillningsutskott uttalat får de av motionärerna föreslagna skatteskalorna ur teknisk synpunkt anses äga vissa företräden framför de då fastställda, fr. o. m. 1963 års taxering gällande skalorna. Emellertid skulle ett bifall till motionärernas förslag innebära ett betydande årligt skattebortfall. I motionerna I:341 och II:417 uppger motionärerna att skattebortfallet vid ett antagande av de i nämnda motioner föreslagna skalorna för helt år uppgår till ca 145 milj. kronor, medan motsvarande belopp enligt förslaget i motionerna I:460 och II:539 av motionärerna beräknas till 265 milj. kronor. Utskottet är inte berett att nu tillstyrka ändringar som föranleder skattebortfall av denna storlek. Härtill kommer att ett antagande av motionärernas förslag till skatteskalor skulle medföra skattelättnader främst för gifta skattskyldiga i mellanlägen och högre inkomstlägen, medan inkomsttagare i de lägre skikten inte skulle få någon skattelättnad. Vidare må beträffande förslaget i motionerna I:460 och II:539 anmärkas att ett bifall till detsamma skulle i hög grad skärpa de nuvarande skillnaderna i skatteuttag mellan gifta och ogifta.

Med det anförda avstyrker utskottet förenämnda yrkanden rörande ortsavdrag och skatteskalor i motionerna I:341 och II:417 samt i motionerna I:460 och II:539.

Utskottet övergår härefter till att behandla de föreliggande yrkandena rörande ortsavdrag och skatteskalor för ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn. Enligt gällande bestämmelser får sådan skattskyldig ortsavdrag med samma belopp som gifta och påföres vidare statlig inkomstskatt efter den lägre skatteskala som gäller för gifta, därest barnet är under 16 år. I detta hänseende yrkas i motionerna I:151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II:190 av fröken Elmén m. fl. att bestämmelserna skall utsträckas att gälla intill dess barnet fyllt 19 år. I motionerna I:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl. yrkas likaså att ensamstående med barn under 19 år skall hänföras till skatteskalan för gifta, dock endast såvida barnet ej självt påföres skatt. Vidare yrkas i sistnämnda motioner utredning i syfte att höja den åldersgräns för ensamstående barnförsörjares barn, intill vilken dubbelt ortsavdrag medges. Även i motionerna I:517 av herr Mattsson m. fl. och II:627 av herr Antonsson m. fl. framställes liknande utredningsyrkande.

Utskottet vill erinra om att den nu gällande ordningen, enligt vilken ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn under 16 år generellt likställs med gifta vad beträffar ortsavdrag och skatteskala, tillkom i samband med 1960 års reform av familjebeskattningen. Tidigare fordrades för sådan likställighet att den skattskyldige hade husföreståndarinna. Var så inte förhållandet ägde ensamstående skattskyldig med försörjningsplikt mot barn visserligen rätt till ett förhöjt ortsavdrag i jämförelse med andra en-

samstående men förhöjningen stannade vid 50 procent, medan ortsavdragen för gifta överstiger de ensamståendes utan barn med 100 procent.

1960 års beslut innebar således i denna del en väsentlig skattelättnad för flertalet ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn. Därvid anknöts de nya bestämmelserna till den i allmänhet vid beskattningen gällande åldersgräns, vid vilken barn upphör att betraktas som minderårigt, nämligen 16 år.

Utskottet är medvetet om att de nuvarande bestämmelserna medför en inte önskvärd konsekvens såtillvida att en plötslig och till beloppet betydande skatteskärpning inträder för nu avsedda skattskyldiga, då det yngsta hemmavarande barnet passerat 16-årsgränsen. Såsom framhållits i motionerna förlorar barnförsörjaren i detta läge inte blott det högre ortsavdraget och den förmånligare skatteberäkningen i fråga om skatteskala utan går dessutom förlustig det allmänna barnbidraget. Även om barnbidraget inte sällan ersättes av studiebidrag under några år kan den ekonomiska påfrestningen bli mycket kännbar. Det bör beaktas att också rätten till ett flertal socialförmåner är beroende av förekomsten av hemmavarande barn under 16 år. Därtill kommer att den nu ifrågavarande kategorien skattskyldiga till största delen består av ensamstående mödrar, vilka ofta lever under pressade ekonomiska förhållanden.

Starka skäl talar således även enligt utskottets mening för en utsträckning av rätten till det högre ortsavdraget och den gynnsammare skatteskalan att gälla något eller några år efter det den skattskyldiges hemmavarande barn fyllt 16 år. Åtgärden ter sig än mer naturlig därest beslut fattas om förlängd skolplikt. Huruvida bestämmelserna — såsom yrkats i motionerna I:151 och II:190 — generellt bör utsträckas till dess barnet fyllt 19 år utan hänsynstagande till om barnet har egna inkomster eller om man, på sätt förordats beträffande skatteskallorna i motionerna I:230 och II:275, skall begränsa sig till att medge den gynnsammare skattemässiga behandlingen endast i sådana fall då barnet varit utan egen inkomst eller denna varit av mindre storlek, är utskottet dock inte berett att yttra sig om på nu föreliggande material. Utskottet kan med hänsyn härtill inte tillstyrka de förenämnda lagstiftningsyrkandena.

Vad beträffar yrkandena om utredning i ämnet vill utskottet framhålla att frågan om ortsavdragens storlek och konstruktion för närvarande är föremål för överväganden av allmänna skatteberedningen. Även de statliga inkomstskatteskallorna får anses omfattas av beredningens utredningsuppdrag. Då spörsmålet om vilken skattemässig behandling de ensamstående barnförsörjarna bör erhålla är av väsentlig betydelse, kommer givetvis denna fråga att uppmärksammas av beredningen. Då således utredning i de avseenden, varom nu är fråga, redan pågår, anser sig utskottet inte heller böra

tillstyrka de framställda skrivelseyrkandena i motionerna I:151 och II:190, I:230 och II:275 samt I:517 och II:627.

I detta sammanhang vill utskottet understryka angelägenheten av att man även på annat sätt än genom skattereformer söker underlätta försörjningsbördan för ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn.

I samband härmed bör lämpligen behandlas yrkandet i motionen II:45 av herr Westberg. Däri har uppmärksammats den år 1960 införda avdragsrätten för skattskyldig, som underhåller icke hemmavarande barn. Tidigare hade ensamstående skattskyldig, som underhöll barn, erhållit ett med 50 procent förhöjt ortsavdrag oberoende av om barnet var hemmavarande eller ej. Såsom ovan antytts höjdes detta avdrag ytterligare år 1960 för det fall att barnet var hemmavarande genom att barnförsörjaren likställdes med gift skattskyldig. Om barnet inte vistades i den skattskyldiges hem borttogs rätten till förhöjt ortsavdrag. Nu avsedd skattskyldig — i allmänhet frånskild fader med underhållsskyldighet mot barn, som vistas hos modern — får således numera samma ortsavdrag som annan ensamstående skattskyldig. Bl. a. för att undvika att åtgärden normalt skulle leda till skattehöjning för därav berörda skattskyldiga beslöts att som kompensation införa rätt till allmänt avdrag om högst 1 000 kronor för skattskyldig som underhåller icke hemmavarande barn.

I motionen påpekas att detta avdrag inte förhöjdes i samband med 1961 års skattereform. Enligt motionärens mening borde så ha skett. Yrkandet i motionen går ut på att avdraget bör uppräknas i proportion till den i höstas beslutade ortsavdragshöjningen.

Utskottet vill inte bestrida att den av motionären föreslagna åtgärden kan te sig berättigad ur vissa synpunkter. Emellertid bör beaktas att avdraget, som även tillkommer gift skattskyldig med underhållsskyldighet mot icke hemmavarande barn, knappast längre kan anses ha direkt samband med ortsavdragen. Vidare skulle ett bifall till motionsyrkandet föranleda en i kronor räknat förhållandevis obetydlig uppräkning, nämligen med 125 kronor. Med hänsyn till avdragets speciella karaktär — det motsvaras inte av någon skattskyldighet för mottagaren — och till att praktisk erfarenhet av detsamma tillämpning i praktiken ännu knappast föreligger, synes en höjning av avdraget tills vidare kunna anstå. Utskottet avstyrker således motionen II:45.

Utskottet har vidare att ta ställning till yrkandena om särskilda ortsavdrag för folkpensionärer. Härutinnan yrkas i motionerna I:62 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II:100 av herr Larsson i Borrby m. fl. ändring av gällande skatteförfattningar av innebörd att ålders- och invalidpensionärer medges extra avdrag motsvarande det i varje särskilt fall utgående årliga pensionsbeloppet. Vidare yrkas i motionerna I:460 av herr Hagberg m. fl.

och II:539 av herr Heckscher m. fl. att avdrag måtte medges ensamstående folkpensionär med 3 600 kronor, gifta med 6 000 kronor, om endast den ene av makarna uppbär folkpension, och med 7 200 kronor, om båda makarna är folkpensionärer. Ändringen avses skola träda i kraft fr. o. m. inkomståret 1963. I motionerna I:158 av herr Eric Peterson m. fl. samt II:187 av herrar Carlsson i Huskvarna och Carlsson i Tibro förordas utredning om särskilda bottenavdrag för folkpensionärer, som kan göra smärre inkomster vid sidan av folkpensionen i ökad utsträckning skattefria.

Såsom framgår av den ovanstående redogörelsen föreligger enligt gällande bestämmelser möjligheter att medge skattskyldig utöver ortsavdrag avdrag för nedsatt skatteförmåga med ett belopp av högst 3 000 kronor. Utgöres skattskyldigs huvudsakliga inkomst av folkpension skall författningen enligt den skattskyldige i regel anses ha sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till särskilt avdrag. Avsikten med bestämmelserna är att en folkpensionär, som för sin försörjning varit helt beroende av folkpensionen, bör, där särskilda förhållanden inte till annat föranleder, medges så stort extra avdrag att någon skatt inte uppkommer. Har den skattskyldige åtnjutit även annan inkomst än folkpension, vilken dock utgjort den huvudsakliga delen av hans inkomst, bör det extra avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Nu gällande regler får enligt utskottets uppfattning anses erbjuda tillräckliga möjligheter att beakta de särskilda förhållanden, som i beskattningshänseende föreligger beträffande folkpensionärerna. Ett bifall till yrkandet i motionerna I:460 av herr Hagberg m. fl. och II:539 av herr Heckscher m. fl. skulle bl. a. medföra att folkpensionärer med höga inkomster skulle få en skattelättnad, som inte skulle komma i fråga för andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Utskottet kan inte finna en lagstiftning av denna innebörd motiverad. Med det anförda avstyrker utskottet de i förevarande hänseende väckta motionsyrkandena.

I detta sammanhang behandlar utskottet även motionerna I:277 av herrar Jonasson och Harald Pettersson samt II:345 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. Däri har hemställts om utredning, syftande till att undanta folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, och därmed i inkomstavseende likställda personer från skyldighet att avge självdeklaration.

Såsom motionärerna framhållit innefattade den i höstas beslutade skatte-reformen även en höjning av deklarationspliktsgränsen. Tidigare var här i riket bosatt enskild person skyldig att avlämna självdeklaration då hans årsinkomster uppgått till minst 1 200 kronor. Numera inträder denna skyldighet vid 2 400 kronor. Då ortsavdraget för gifta skattskyldiga, såsom ovan nämnts, uppgår till 4 500 kronor är för beskattningens vidkommande en höjning av deklarationspliktsgränsen för dem i och för sig möjlig. Emellertid uttas vissa socialförsäkringsavgifter beträffande såväl ensamstående

som gifta skattskyldiga redan å taxerade inkomster av 2 400 kronor. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att utskottet redan i samband med behandlingen av 1961 års skattereform och tidigare vid årets riksdag uttalat sig för att socialförsäkringsavgifter inte skulle uttas i de fall då vederbörande inte påföres beskattningsbar inkomst.

Enligt utskottets mening ställer det sig av praktiska skäl svårt att, på sätt motionärerna synes avse, ha olika deklarationspliktsgränser för skilda kategorier skattskyldiga. Möjligen kan en olika behandling tänkas på grundval av de skattskyldigas civilstånd. En generell höjning av gränsen i förhållande till vad nu gäller kan å andra sidan, åtminstone för ensamstående skattskyldiga, inte ske utan en samtidig höjning av ortsavdragen. Såsom framgår av det föregående är utskottet emellertid inte för närvarande berett att tillstyrka en sådan generell höjning. Utskottet anser sig med hänvisning till det anförda inte kunna tillstyrka motionerna I:277 och II:345.

I motionerna I:155 av fröken Mattsson m. fl. samt II:192 av fru Gunne och herr Antonsson har yrkats att beteckningen grundavdrag införes i skatteförfattningarna i stället för ortsavdrag. Även i motionerna I:341 av herr Lundström m. fl. och II:417 av herr Ohlin m. fl. har denna fråga uppmärksamrats, dock utan att särskilt yrkande framställts. I sistnämnda motioner har förutsatts att en lämpligare benämning än ortsavdrag kommer att föreslås i samband med allmänna skatteberedningens översyn av skatte- lagstiftningen.

Utskottet delar uppfattningen att beteckningen ortsavdrag inte längre är fullt adekvat. Då emellertid termen användes i olika sammanhang i ett mycket stort antal skatteförfattningar är utskottet inte berett att tillstyrka ett omedelbart utbyte. Åtgärden bör enligt utskottets mening företas så snart lämpligen kan ske och senast — på sätt förutsatts i motionerna I:341 och II:417 i samband med allmänna skatteberedningens översyn av beskattningssystemet.

I motionerna I:229 av herr Schött m. fl. och II:276 av herr Magnusson i Borås m. fl. har hemställts om utredning av frågan rörande indexreglering av ortsavdragen och skatteskalornas skiktintervaller. Såsom framgår av den föregående redogörelsen prövades denna fråga senast vid 1961 års vårriksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 62 avstyrkte motionsyrkanden i ämnet. I likhet med föregående års bevillningsutskott anser utskottet att det i och för sig skulle vara av stort värde om inträffande förändringar i penningvärdet automatiskt kunde beaktas vid beskattningen. Emellertid möter mycket stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att åstadkomma ett godtagbart system härför. En indexreglering synes utskottet av skäl, som förgående års bevillningsutskott framhållit och som i huvudsak redovisats i det föregående,

knappast vara någon godtagbar lösning av frågan. Då utskottet inte heller för egen del kan finna någon framkomlig väg, anser sig utskottet böra avstyrka de förevarande utredningsyrkandena.

Slutligen har utskottet att ta ställning till ytterligare ett skrivelseförslag, nämligen det i motionerna I:455 av herr Bengtson m. fl. och II:543 av herr Hedlund m. fl. framställda yrkandet om utredning av frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland med hänsyn till dess speciella avstånds- och klimatkostnader.

Utskottet vill erinra om att Kungl. Maj:t i proposition nr 111 till årets riksdag föreslagit ökat stöd åt de skattetyngda kommunerna genom ändring av bestämmelserna rörande skattelindringsbidrag. Om förslaget bifalles av riksdagen kommer bidragsgivningen att få avsevärt större omfattning än för närvarande. Särskilt kraftig torde ökningen bli för norra och mellersta Norrland. För kommunerna i Norrbottens län beräknas de ökade skattelindringsbidragen bli av sådan storlek att de motsvarar en sänkning av den kommunala utdebiteringen med i genomsnitt ca 4 kronor per skattekrona. Statens kostnader för bidragsgivningen beräknas för helt år öka från ca 15 milj. kronor till omkring 60 milj. kronor.

Ytterligare må nämnas att årets riksdag bifallit det i propositionen nr 56 framlagda förslaget att full kompensation skall utgå till kommunerna i anledning av 1961 års reform. Det sålunda genomförda bidragssystemet är provisoriskt och avses skola tillämpas för åren 1962—1965. Hela frågan om utformningen av den kommunala skatteutjämnningen utredes nämligen för närvarande av 1958 års skatteutjämningskommitté. Avsikten är att kommittén skall kunna slutföra sitt arbete på sådan tid att 1964 års riksdag skall kunna ta ställning till frågan om en avlösning av skatteersättningen i anledning av 1957 års ortsavdragsreform och därmed förbundna åtgärder i skatteutjämnande riktning.

Då det torde kunna förutsättas att spørsmålet i vad mån särskild kompensation bör utgå till invånarna i övre Norrland kommer att prövas av skatteutjämningskommittén får syftet med motionerna I:455 och II:543 anses redan vara tillgodosett. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill berörda motionsyrkande.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) *beträffande generell höjning av ortsavdragen*
att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 341 av herr Lundström m. fl. och II: 417 av herr Ohlin m. fl., ävensom

2) de likalydande motionerna I: 460 av herr Hagberg m. fl. och II: 539 av herr Heckscher m. fl.,

samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) *beträffande skatteskalorna för statlig inkomstskatt* att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 341 av herr Lundström m. fl. och II: 417 av herr Ohlin m. fl., ävensom

2) de likalydande motionerna I: 460 av herr Hagberg m. fl. och II: 539 av herr Heckscher m. fl.,

samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) *beträffande ortsavdrag för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 190 av fröken Elmén m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 230 av herr Schött m. fl. och II: 275 av fru Gunne m. fl., samt

3) de likalydande motionerna I: 517 av herr Mattsson m. fl. och II: 627 av herr Antonsson m. fl.,

samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

D) *beträffande skatteskala för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 190 av fröken Elmén m. fl., samt

2) de likalydande motionerna I: 230 av herr Schött m. fl. och II: 275 av fru Gunne m. fl.,

samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

E) *beträffande avdrag för ensamstående barnförsörjares underhållsbidrag till icke hemmavarande barn*

att motionen II: 45 av herr Westberg om höjning av ensamstående barnförsörjare tillkommande avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

F) *beträffande ortsavdrag för ålders- och invalidpensionärer*

I) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 460 av herr Hagberg m. fl. och II: 539 av herr Heckscher m. fl., ävensom

2) de likalydande motionerna I: 62 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II: 100 av herr Larsson i Borrby m. fl., samtliga motioner i vad de avser omedelbara lagstiftningsåtgärder i förevarande hänseende, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

II) att de likalydande motionerna I: 158 av herr Eric Peterson m. fl. samt II: 187 av herrar Carlsson i Huskvarna och Carlsson i Tibro rörande utredning om särskilt bottenavdrag för folkpensionärer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

III) att de likalydande motionerna I: 277 av herrar Jonasson och Harald Pettersson samt II: 345 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. rörande utredning om deklarationsplikten för folkpensionärer icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

G) beträffande utredning rörande indexreglering av ortsavdrag och skatteskalornas skiktintervaller

att de likalydande motionerna I: 229 av herr Schött m. fl. och II: 276 av herr Magnusson i Borås m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

H) om införande av beteckningen grundavdrag i stället för ortsavdrag i skatteförfattningarna

att de likalydande motionerna I: 155 av fröken Mattson m. fl. samt II: 192 av fru Gunne och herr Antonsson icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

I) beträffande utredning rörande särskild kompensation till främst övre Norrland

att de likalydande motionerna I: 455 av herr Bengtson m. fl. och II: 543 av herr Hedlund m. fl., i vad de hänvisats till bevillningsutskottet och avser förevarande fråga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Yngve Nilsson*, Lundström och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Nilsson i Svalöv, Engkvist*, Magnusson i Borås, Rydén*, Andersson i Essvik*, Forsberg*, Nilsson i Tvärålund och Larsson i Umeå.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer**Beträffande generell höjning av ortsavdragen**

I) av herrar Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Nilsson i Svalöv, Magnusson i Borås, Rydén och Larsson i Umeå, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 341 av herr Lundström m. fl. och II: 417 av herr Ohlin m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 460 av herr Hagberg m. fl. och II: 539 av herr Heckscher m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka den av motionärerna föreslagna höjningen av ortsavdragen med 200 kronor för gift skattskyldig ävensom för ensamstående skattskyldig med minderårigt barn samt med 100 kronor för övriga ensamstående, och att utskottet således under A) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 341 av herr Lundström m. fl. och II: 417 av herr Ohlin m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 460 av herr Hagberg m. fl. och II: 539 av herr Heckscher m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga — måtte antaga följande

Förslag

till

*lag angående ändring av 48 § 2 mom. kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370)*

Härigenom förordnas, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med 4 700 kronor.

Gift skattskyldig, — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (*ensamstående*) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 2 350 kronor.

Har skattskyldig — — — tiotal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1963 eller tidigare år.

beträffande skatteskalorna för statlig inkomstskatt

II) av herrar *Söderquist, Lundström, Rydén* och *Larsson* i Umeå, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 341 av herr *Lundström* m. fl. och II: 417 av herr *Ohlin* m. fl. i vad motionerna avser skatteskalorna — ansett att utskottet bort tillstyrka de av motionärerna föreslagna ändringarna av skatteskalorna, och att utskottet således under B 1) bort hemställa,

att riksdagen med bifall i denna del till de likalydande motionerna I: 341 av herr *Lundström* m. fl. och II: 417 av herr *Ohlin* m. fl. måtte antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000 men icke	16 000 kr:	1 200 kr för	12 000 kr och 18 % av återstoden;
16 000 » »	20 000 » :	1 920 » »	16 000 » » 26 % » » ;
20 000 » »	25 000 » :	2 960 » »	20 000 » » 33 % » » ;
25 000 » »	30 000 » :	4 610 » »	25 000 » » 38 % » » ;
30 000 » »	40 000 » :	6 510 » »	30 000 » » 43 % » » ;
40 000 » »	60 000 » :	10 810 » »	40 000 » » 48 % » » ;
60 000 » »	100 000 » :	20 410 » »	60 000 » » 54 % » » ;
100 000 » »	150 000 » :	42 010 » »	100 000 » » 59 % » » ;
150 000 kr		: 71 510 » »	150 000 » » 65 % » » .

För annan — — — utgör grundbeloppet:
 när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 10
 procent av den beskattningsbara inkomsten;
 när den beskattningsbara inkomsten överstiger

6 000 men icke	9 000 kr:	600 kr för	6 000 kr och 18 %	av återstoden;
9 000 » »	12 000 » :	1 140 » »	9 000 » » 24 % »	» ;
12 000 » »	16 000 » :	1 860 » »	12 000 » » 30 % »	» ;
16 000 » »	20 000 » :	3 060 » »	16 000 » » 36 % »	» ;
20 000 » »	30 000 » :	4 500 » »	20 000 » » 41 % »	» ;
30 000 » »	40 000 » :	8 600 » »	30 000 » » 45 % »	» ;
40 000 » »	60 000 » :	13 100 » »	40 000 » » 49 % »	» ;
60 000 » »	100 000 » :	22 900 » »	60 000 » » 54 % »	» ;
100 000 » »	150 000 » :	44 500 » »	100 000 » » 59 % »	» ;
150 000 kr		: 74 000 » »	150 000 » » 65 % »	» .

Ändå att — — — denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser allttjämt skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

III) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson* i Svalöv och *Magnusson* i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 460 av herr *Hagberg* m. fl. och II: 539 av herr *Heckscher* m. fl., i vad motionerna avser skatteskalorna — ansett, att utskottet under B 2) bort hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att för äkta makar fastställa en skatteskala med en mjukare övergång från det proportionella bottenskiktet och med en väsentligt högre tudelningsgräns än vad som beslöts vid 1961 års höstriktsdag,

samt på grund härav antaga det i motionerna under C) upptagna förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

beträffande orsavsdragen för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn

IV) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Sundin, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Rydén, Nilsson* i Tvärälund och *Larsson* i Umeå, vilka ansett

dels att utskottet i förevarande del bort anföra följande:

»De nuvarande bestämmelserna medför en inte önskvärd konsekvens så tillvida att en plötslig och till beloppet betydande skatteskärpning inträder för nu avsedda skattskyldiga, då det yngsta hemmavarande barnet passerar 16-årsgränsen. Såsom framhållits i motionerna förlorar barnförsörjaren i detta läge inte blott det högre Ortsavdraget och den förmånligare skatteberäkningen i fråga om skatteskala utan går dessutom förlustig det allmänna barnbidraget. Även om barnbidraget inte sällan ersättes av studiebidrag under några år kan den ekonomiska påfrestningen bli mycket kännbar. Det bör beaktas att också rätten till ett flertal socialförmåner är beroende av förekomsten av hemmavarande barn under 16 år. Därtill kommer att den nu ifrågakommande kategorien skattskyldiga till största delen består av ensamstående mödrar, vilka ofta lever under pressade ekonomiska förhållanden.

Starka skäl talar således även enligt utskottets mening för åtgärder som bidrar till att mildra den nuvarande skarpa övergången i och med att yngsta barnet fyllt 16 år. Sådana åtgärder ter sig än mer naturliga mot bakgrunden av att barnets skolgång numera i stor utsträckning fortsätter efter 16-årsåldern, vilket gör att den ensamstående moderns eller faderns försörjningsbörda gentemot barnet är lika stor som före barnets 16-årsålder. Utskottet bedömer en omedelbar lindring i beskattningen för denna grupp som synnerligen angelägen och föreslår att Ortsavdraget i dessa fall som ett första steg i en fortsatt reform nu höjes med 50 procent till dess barnet fyllt 19 år. Ortsavdraget, som nu i och med att barnet uppnår 16-årsgränsen sänkes från 4 500 kronor till 2 250 kronor, skall således enligt utskottets förslag utgå med 3 375 kronor under tiden barnet är 16—18 år. Som villkor skall gälla att barnet inte självt påföres inkomstskatt och är hemmavarande.

En fortsatt reformering av skattereglerna i dessa fall förutsätter utskottet bli resultatet av skatteberedningens arbete.»

dels ock att utskottet under C) bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 190 av fröken Elmén m. fl., de likalydande motionerna I: 230 av herr Schött m. fl. och II: 275 av fru Gunne m. fl. samt de likalydande motionerna I: 517 av herr Mattsson m. fl. och II: 627 av herr Antonsson m. fl., samtliga motioner i vad de avser förevarande fråga — måtte besluta

dels att i 48 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) införes ett nytt fjärde stycke av följande lydelse.

Har skattskyldig som i nästföregående stycke sägs haft hemmavarande barn, vilket fyllt 16 år men ej 19 år och vilket icke för beskattningsåret

påföres skatt på grund av taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt, äger han åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 3 375 kronor.

dels att lagrummets nuvarande fjärde och femte stycken på grund härav med bibehållen ordningsföljd placeras såsom stycke fem respektive sex;

dels ock att orden »Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs» i det nya femte stycket till följd av nu berörda ändringar utbytes mot orden: »Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs».

beträffande skatteskala för ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn

V) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Nilsson i Svalöv, Magnusson* i Borås, *Rydén* och *Larsson* i Umeå, vilka — under åberopande av innehålllet i de likalydande motionerna I:151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II:190 av fröken Elmén m. fl. samt I:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka motionärernas förslag att ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn skall beskattas enligt den för gift skattskyldig gällande skalan intill dess barnet fyllt 19 år och icke påförts inkomstskatt, och att utskottet således under D) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I:151 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II:190 av fröken Elmén m. fl. samt I:230 av herr Schött m. fl. och II:275 av fru Gunne m. fl. — måtte antaga följande

Förslag
till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att i 10 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall omedelbart efter andra stycket infogas ett nytt stycke av följande lydelse.

Vad i nästföregående stycke sägs skall jämväl gälla för gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levtt tillsammans med andra maken, och för ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild), under förutsättning att han haft hemmavarande barn, vilket fyllt 16 år men ej 19 år och vilket icke för beskattningsåret påföres skatt på grund av taxering till statlig eller kommunal inkomstskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

beträffande avdrag för ensamstående barnförsörjares underhållsbidrag till icke hemmavarande barn

VI) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Nilsson i Svalöv, Magnusson i Borås, Rydén och Larsson i Umeå*, vilka ansett att utskottet i anledning av motionen II:45 av herr Westberg bort föreslå en mot ortsavdragshöjningen svarande uppräknig av ifrågavarande avdrag, som för närvarande uppgår till 1 000 kronor, med avrundat 200 kronor och att utskottet således under E) bort hemställa,

att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — njuta avdrag:

- 1) för periodiskt — — — eller uppfostran;
- 2) för *dels* — — — omyndiga barn;
- 3) för *dels* — — — sjukförsäkring; samt
- 4) för belopp som den skattskyldige under beskattningsåret utgivit för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande, dock sammanlagt högst för 1 200 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — 16 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

beträffande ortsavdrag för ålders- och invalidpensionärer

VII) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Nilsson i Svalöv och Magnusson*

i Borås, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:460 av herr Hagberg m. fl. och II:539 av herr Heckscher m. fl. i förevarande del samt I:62 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II:100 av herr Larsson i Borrby m. fl. — ansett att utskottet bort föreslå att för ålders- och invalidpensionärer skall utgå förhöjda ortsavdrag, nämligen med 3 600 kronor för ensam pensionär, med 6 000 kronor för makar av vilka en är pensionär och med 7 200 kronor för makar som båda är pensionärer, samt att utskottet på grund härav under F I) bort hemställa,

att riksdagen måtte

a) antaga det i motionerna I:460 av herr Hagberg m. fl. och II:539 av herr Heckscher m. fl. under B) upptagna förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); ävensom

b) besluta följande ändringar i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt att träda i kraft den 1 januari 1963 (fr. o. m. 1964 års taxering), nämligen
dels att 8 § skall erhålla följande lydelse:

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom., 48 a § samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

dels ock att 10 § 1 mom. andra stycket första ledet skall erhålla följande lydelse:

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunalskattelagen eller 48 a § andra, tredje eller fjärde stycket samma lag och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

VIII) av herrar *Söderquist, Lundström, Rydén* och *Larsson* i Umeå, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:158 av herr Eric Peterson m. fl. samt II:187 av herrar Carlsson i Huskvarna och Carlsson i Tibro — ansett att utskottet bort tillstyrka den av motionärerna föreslagna skyndsamma utredningen med uppdrag att framlägga förslag till en särskild förhöjning av de skattefria bottenavdragen för folkpensionärer så att smärre inkomster vid sidan av folkpensionen blir i ökad utsträckning skattefria, och att utskottet således under F II) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I:158 av herr Eric Peterson m. fl. samt II:187 av herrar Carlsson i Huskvarna och Carlsson i Tibro — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och

förslag till en särskild förhöjning av de skattefria bottenavdragen för folkpensionärer så att smärre inkomster vid sidan av folkpensionen blir i ökad utsträckning skattefria.

IX) av herrar *Sundin* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett dels att utskottet beträffande ortsavdrag och deklarationsskyldighet för folkpensionärer bort anföra följande:

»Nu gällande regler erbjuder såsom framgått av det föregående i väsentlig utsträckning möjligheter att beakta de särskilda förhållanden, som i beskattningshänseende föreligger beträffande folkpensionärerna. Utskottet vill i princip framhålla, att bestämmelserna inte bör utformas på sådant sätt, att folkpensionärer med höga inkomster får en skattelättnad, som inte kommer i fråga för andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Där emot kan det i enlighet med vad som förordats i motionerna I:62 av herr Gustaf Elofsson m. fl. och II:100 av herr Larsson i Borrby m. fl. vara anledning att pröva möjligheterna att medge ett förhöjt avdrag upp till det utgående folkpensionsbeloppet för folkpensionärer, som befinner sig i de lägre inkomstgrupperna och sålunda har inkomster utöver folkpensionen endast i mindre utsträckning. Det får emellertid anses ankomma på allmänna skatteberedningen att pröva denna fråga.

I detta sammanhang behandlar utskottet även motionerna I:277 av herrar Jonasson och Harald Pettersson samt II:345 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. Däri har hemställts om utredning, syftande till att undanta folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, och därmed i inkomstavseende likställda personer från skyldighet att avge självdeklaration.

Såsom motionärerna framhållit innefattade den i höstas beslutade skattereformen även en höjning av deklarationspliktsgränsen. Tidigare var här i riket bosatt enskild person skyldig att avlämna självdeklaration då hans årsinkomster uppgått till minst 1 200 kronor. Numera inträder denna skyldighet vid 2 400 kronor. Då ortsavdraget för gifta skattskyldiga, såsom ovan nämnts, uppgår till 4 500 kronor är för beskattningens vidkommande en höjning av deklarationspliktsgränsen för dem i och för sig möjlig. Emellertid uttas vissa socialförsäkringsavgifter beträffande såväl ensamstående som gifta skattskyldiga redan å taxerade inkomster av 2 400 kronor.

Folkpensionärerna uppgår f. n. totalt till ca 980 000. Såsom framhållits i motionerna I:277 och II:345 torde flertalet av dessa befinna sig i ett sådant inkomstläge, att de på grund av väsentligt nedsatt skatteförmåga medgives extra avdrag vid taxeringen. Från och med taxeringsåret 1963 kommer ortsavdrag, schablonavdrag och högsta extra avdrag tillsammans att uppgå till 5 500 kronor för ensamstående och 8 000 kronor för sammanlevande

makar. Ett omfattande deklarations-, taxerings- och debiteringsförfarande för hundratusentals folkpensionärer, som inte har inkomster överstigande existensminimum och sålunda inte beskattas, är såsom motionärerna framhållit i hög grad oekonomiskt för samhället och belastande för den enskilde. Då folkpensionärerna inte erlägger de till den taxerade inkomsten knutna folkpensions- och sjukvårdsförsäkringsavgifterna, synes det utskottet vara möjligt att befria folkpensionärer, vilkas inkomster inte överstiger existensminimum, från deklarationsskyldighet.

Enligt motionerna bör sådan befrielse från deklarationsskyldighet prövas även för andra personer med inkomster, som ej överstiger existensminimum. Utskottet delar denna uppfattning. En svårighet härvid är **f. n. uttaget av vissa socialförsäkringsavgifter**, men enligt utskottets mening bör finansieringen av de grundläggande förmånerna inom socialförsäkringarna snarast möjligt omläggas från avgifts- till skattefinansiering.

Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat de förevarande motionerna.»

dels ock att utskottet under F III) bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I:277 av herrar Jonasson och Harald Pettersson samt II:345 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning av möjligheterna att undantaga från deklarationsskyldighet folkpensionärer, som i huvudsak inte har andra inkomster än folkpensionen, samt därmed i inkomstavseende likställda i enlighet med vad utskottet anförde.

beträffande utredning rörande indexreglering av ortsavdrag och skatteskalornas skiktintervaller

X) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Sundin, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Rydén, Nilsson* i Tvärålund och *Larsson* i Umeå, vilka under återopande av innehållit i de likalydande motionerna I:229 av herr Schött m. fl. och II:276 av herr Magnusson i Borås m. fl. ansett, att utskottet under G) bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte giva allmänna skatteberedningen i uppdrag att framlägga förslag om en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskatteskalornas skiktintervaller.

beträffande utredning rörande särskild kompensation till främst övre Norrland

XI) av herrar *Hagberg, Söderquist, Yngve Nilsson, Lundström, Sundin, Nilsson* i Svalöv, *Magnusson* i Borås, *Rydén, Nilsson* i Tvärålund och *Larsson* i Umeå, vilka ansett,

dels att det stycke i utskottets yttrande å s. 24, som börjar med orden »Då det torde» och slutar med orden »härtill berörda motionsyrkande», bort ha följande lydelse:

»Såsom i motionerna I:455 och II:543 framhållits är det emellertid därutöver i hög grad berättigat, att övre Norrland, sedan dyrortsgrupperingen av skatteavdragen slopats, erhåller någon form av kompensation för de högre kostnader, som föranledes av klimatförhållanden och stora avstånd m. m. En sådan kompensation kan utformas på olika sätt, exempelvis genom särskilt bidrag till kommunerna eller sådant bidrag i kombination med ett särskilt avdrag vid beskattningen. Utskottet anser, att denna fråga bör prövas skyndsamt och tillstyrker sålunda motionsyrkandet.»

dels ock att utskottet under I) bort hemställa,

»att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:455 av herr Bengtson m. fl. och II:543 av herr Hedlund m. fl., såvitt här är i fråga, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att frågan om särskild kompensation till främst övre Norrland för dess speciella avstånds- och klimatkostnader måtte utredas i enlighet med vad utskottet anfört».